

Protokół

55. posiedzenia Komisji Standaryzacji Nazw Geograficznych poza Granicami Rzeczypospolitej Polskiej, które odbyło się 10 listopada 2010 roku w gmachu Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii przy ul. Wspólnej 2 w Warszawie. W posiedzeniu uczestniczyli członkowie Komisji – według załączonej listy obecności (zał. 1).

Wstępny porządek obrad obejmował:

1. Zagajenie.
2. Przyjęcie protokołu 54. posiedzenia Komisji z dnia 13 października 2010 roku.
3. Przyjęcie planu pracy Komisji na rok 2011.
4. Omówienie nazw pozostawionych do wyjaśnienia na 54. posiedzeniu.
5. Omówienie wykazu nazw państw i terytoriów niesamodzielnych.
6. Omówienie wykazu polskich nazw geograficznych z obszaru Australii i Oceanii.
7. Omówienie wykazu polskich nazw geograficznych z obszaru Antarktyki.
8. Wolne wnioski.

Obrady prowadził Waldemar Rudnicki, przewodniczący Komisji.

Ad 1. Przewodniczący przywitał członków Komisji.

Ad 2. Do protokołu zgłoszono kilka poprawek redakcyjnych, po ich uwzględnieniu protokół 54. posiedzenia przyjęto jednogłośnie (12 głosów za).

Ad 3. M. Zych odczytał propozycję planu pracy Komisji na rok 2011 opracowaną przez Prezydium Komisji. Do propozycji planu pracy zgłoszono kilka uwag redakcyjnych, po ich uwzględnieniu plan pracy Komisji na rok 2011 przyjęto jednogłośnie (12 głosów za).

Ad. 4. Na poprzednim posiedzeniu pozostawiono do wyjaśnienia poprawność kilku zaproponowanych nazw.

Na początku dyskutowano jaka jest poprawna nazwa rzeki w Tadżykistanie – *Szach-daria* lub *Szachdara*, oraz czy nazwą gór powinny być tak jak dotychczas *Góry Szachdaryjskie*, czy może *Góry Szachdarskie*. Ponieważ rzeka po tadżycku nazywa się Шохдара, a po rosyjsku Шахдара uznano, że poprawnym egzonimem będzie ***Szachdara*** – nazwę tę przyjęto przez aklamację. Ustalono, że od przyjętej nazwy *Szachdara* poprawnym przymiotnikiem jest zarówno *szachdarski*, jak i *szachdaryjski*. Postanowiono zatem, przez aklamację, zachować egzonim dla gór w dotychczasowej formie *Góry Szachdaryjskie*.

Długą dyskusję wywołała propozycja wprowadzenia egzonimów dla dwóch jednostek administracyjnych na Tajwanie. Istnieją zatwierdzone egzonimy dla miast Kaohsiung i Tajpej. Od nazw tych miast nazwane zostały jednostki administracyjne obejmujące tylko miasto (Gaoxiong, Gaoxiong Zhixiashi i Taibei, Taibei Zhixiashi) oraz obejmujące tereny wokół tych miast (Gaoxiong Xian i Taibei Xian). Dla jednostek miejskich, zgodnie z przyjętą przez Komisję zasadą, że jeżeli dla miejscowości istnieje egzonim, to automatycznie taki sam egzonim jest przyjęty i dla identycznie nazwanej jednostki administracyjnej, polskimi nazwami są *Kaohsiung* i *Tajpej*. Pojawił się jednak problem jak nazwać jednostki wiejskie. Zaproponowane egzonimy w postaci *Kaohsiung-Okręg* i *Tajpej-Okręg*, analogicznej do obowiązujących egzonimów dla jednostek administracyjnych w Szwajcarii (*Bazylea-Okręg* i *Bazylea-Miasto*) budziły jednak wątpliwości. Komisja uznała, że nazwy w takim zapisie są

niezbyt fortunne – nazwy kantonów w Szwajcarii zostały dawno ustalone w tej postaci i są silnie zakorzenione w języku polskim, należy traktować je jako wyjątek. Z tego powodu zastanawiano się także nad formami *Okręg Kaohsiung* i *Okręg Tajpej*. Ponieważ przy analogicznych nazwach z obszaru Irlandii zastosowano identyczne nazwy dla jednostki miejskiej i wiejskiej (np. *Cork* zarówno dla *Cork City*, jak i dla *County Cork*) rozważano, czy i w tym przypadku nie postąpić podobnie. Dyskutowano także, czy w przypadku jednostek z obszaru Tajwanu należy używać określenia „okręg”, czy może jakiegoś innego. Ostatecznie Komisja uchwaliła przyjęcie dla tych dwóch jednostek nazw w postaci ***Kaohsiung*** i ***Tajpej***, czyli takich samych jak dla jednostek miejskich – za tym rozwiązaniem głosowało 9 osób, za nazwą z członem „okręg” głosowały dwie osoby, jedna osoba wstrzymała się od głosu.

Na poprzednim posiedzeniu pozostawiono do wyjaśnienia jaką poprawną formę będzie miał przymiotnik od nazwy gór Kopet-dag, a co za tym idzie jaką nazwę powinien mieć turkmeński rezerwat przyrody obejmujący te góry. A. Markowski wyjaśnił, że poprawną formą przymiotnika będzie zarówno *kopetdaski*, jak i *kopetdagijski*. Po tych wyjaśnieniach Komisja uchwaliła przyjęcie egzonimu w formie ***Rezerwat Kopetdaski*** (6 głosów za tą nazwą, 4 za nazwą *Rezerwat Kopetdagijski*, 2 wstrzymujące się).

Dyskutowana była także poprawna forma nazwy miasta w Uzbekistanie – *Chodźeli*, *Chodźajli*, *Choźajli* lub *Choźeli*. Ponieważ każda z tych form ma swoje uzasadnienie, a samo miasto nie jest zbyt znane, Komisja uznała, że nie wprowadzi dla niego egzonimu – za takim rozwiązaniem opowiedziało się 8 osób, przeciw była jedna, 3 wstrzymały się od głosu.

Komisja powróciła także do dyskusji nad nazwą ukraińskiego miasta Iwano-Frankowsk. E. Wolnicz-Pawłowska napisała obszernie wyjaśnienie dotyczące struktury językowej tej nazwy. W opracowaniu tym zwróciła uwagę, że zarówno polska, jak i ukraińska reguła ortograficzna nakazuje zapis tej nazwy z łącznikiem. Wyjaśniła także, że w nazwie tego miasta znajduje się przyrostek złożony *-iwśk* składający się z przyrostków przymiotnikowych *-ow-* oraz *-sk-*, które są odziedziczone z prasłowiańszczyzny. W języku polskim przyrostek *-ow* na końcu wyrazu zmienił się na *-ów*, w języku ukraińskim na *-iw*, a w języku rosyjskim pozostał jako *-ow* (tylko w mianowniku, gdyż w innych przypadkach zachował postać *-ow*, np. polskie *we Lwowie*, ukraińskie *u Lwowi*), przez co forma *Iwano-Frankowsk* jest jednoznacznie rosyjska. Natomiast pojawiająca się w ukraińskiej nazwie litera *ś* wynika z faktu, że przyrostek *-sk* poprzedzony był w języku prasłowiańskim krótką samogłoską przednią (jer) miękką poprzedzającą spółgłoskę. Jer znikły, jednak tendencja do miękczenia pozostała w języku polskim (stąd *pański*, a nie *panski*); w języku ukraińskim dawny jer miękczył natomiast nie poprzedzającą spółgłoskę lecz następującą, stąd z przyrostka *-sk* powstała forma *-śk* (dlatego odpowiednikiem ukraińskiego *-ńskij* jest polski *-ński* oraz rosyjski *-nskij*, gdzie te miękczenia się nie zachowały). Zapis *Iwano-Frankiwśk* jest zatem postacią dokładnie odpowiadającą normie ortograficznej i rozwojowi języka ukraińskiego. Postać *Iwano-Frankiwsk* jest natomiast formą hybrydalną posiadającą jednoznacznie ukraińskie *-i-* oraz polskie *-s-*.

Ponieważ postaci hybrydalnych należy unikać, Komisja dotychczas uznawała formę *Iwano-Frankiwsk* za niepoprawną. E. Wolnicz-Pawłowska przekazała jednak informację, że postać ta została już usankcjonowana przez polskich ukrainistów, np. uwzględniona jest w ostatnio wydanym przez PWN i opracowanym w Katedrze Ukrainistyki Uniwersytetu Warszawskiego słowniku polsko-ukraińskim. Nazwa w tej postaci jest też często spotykana w różnych publikacjach. Ponieważ w niektórych przypadkach Komisja jednak zaleca nazwy hybrydalne ostatecznie zdecydowano się zmienić egzonim *Iwano-Frankowsk* na nazwę

w formie *Iwano-Frankiwszk*. Za taką zmianą opowiedziało się 9 osób, 4 wstrzymały się od głosu, nikt nie opowiedział się przeciw; egzonimem wariantowym bez zmian pozostaje nazwa *Stanisławów*. Jednocześnie uchwalono, przez aklamację, zmianę nazwy obwodu z *obwód iwanofrankowski* na *obwód iwanofrankiwski*.

Ad 5. W dalszej części posiedzenia rozpoczęto omawianie wykazu nazw państw i terytoriów niesamodzielnych. Po omówieniu wykazu przez Komisję zostanie on przekazany Ministerstwu Spraw Zagranicznych do zweryfikowania nazw państw, terytoriów i ich stolic. Nazwy mieszkańców państw i terytoriów oraz przymiotniki od nazw państw i terytoriów uwzględniane w wykazie mają zaś zostać zweryfikowane przez Radę Języka Polskiego.

Omówiono zarówno zmiany w nazwach oryginalnych, jak i zmiany techniczne, szerzej dyskutując niektóre z proponowanych zmian.

Ożywiona dyskusja dotyczyła długiej nazwy Birmy. W maju 2008 r. w referendum została przyjęta nowa konstytucja, w której zmieniono nazwę kraju. Konstytucja ma wejść w życie w momencie pierwszego posiedzenia nowo wybranego parlamentu (wybory parlamentarne odbyły się 7 listopada 2010 r.), zmiana nazwy państwa nastąpiła jednak już 21 października 2010 r. Pełna oficjalna nazwa Birmy została zmieniona z *Pyidaungzu Myanma Naingngandaw* na *Pyidaungzu Thammada Myanma Naingngandaw* (w angielskim tłumaczeniu z *Union of Myanmar* na *Republic of the Union of Myanmar*). W związku z tą zmianą pełnej oficjalnej nazwy kraju, należy zmienić również nazwę długą stosowaną w Polsce – dotychczas Komisja zalecała nazwę *Związek Birmański* do użytku nieoficjalnego, a w tekstach oficjalnych zalecana była przez MSZ forma *Związek Myanmar*. Ponieważ dotychczasowa nazwa zalecana przez Komisję była w formie przymiotnikowej, natomiast nazwa zalecana przez MSZ w formie rzeczownikowej zastanawiano się, czy nie należy ujednolicić tych nazw – skoro w innych językach stosowana jest także forma dopełniaczowa można by przyjąć nową nazwę w postaci *Republika Związku Birmy*. Jednak część osób opowiadało się za tradycyjnym spolszczeniem *Republika Związku Birmańskiego* (do lat 80. była stosowana nazwa *Socjalistyczna Republika Związku Birmańskiego*).

Ponieważ zmianie będzie musiała ulec również nazwa *Związek Myanmar* stosowana w tekstach oficjalnych, zastanawiano się, czy nie zasugerować MSZ jakiejś formy. Po pierwsze, można wprowadzić spolszczenie dla formy Myanmar – w wykazie nazw państw z 1997 roku Komisja zalecała formę *Mianma* i *Związek Mianma* (obie nazwy Komisja skasowała na posiedzeniu 17 kwietnia 2002 roku), spotkać można także formy *Mianmar* lub *Mjanmar*. Po drugie, nazwa Myanmar i formy pokrewne są odmienne, co uwzględniają słowniki, zatem można wprowadzić nazwę w poprawnej formie dopełniaczowej, ewentualnie w formie przymiotnikowej. W czasie dyskusji uznano, że należy tu brać pod uwagę tylko zapis *Myanmar* (forma angielska przyjęta w wielu innych językach) i *Mjanmar* (spolszczenie oddające brzmienie nazwy z zachowaniem końcowego zredukowanego *r*), dlatego dyskutowano nad formami *Republika Związku Myanmaru*, *Republika Związku Mjanmaru*, *Republika Związku Myanmarskiego*, *Republika Związku Mjanmarskiego* oraz *Republika Związku Myanmar*. B. Więclaw poinformowała, że Ministerstwo Spraw Zagranicznych dotychczas nie otrzymało z polskiej ambasady w Bangkoku, w której właściwości terytorialnej znajduje się Birma, informacji o zmianie nazwy tego państwa. Obiecała także sprawdzić dlaczego MSZ wprowadził nazwę w formie *Myanmar*, i czy nadal podtrzymuje to stanowisko (część państw, m.in. Stany Zjednoczone, Wielka Brytania, Kanada, nie przyjęła nazwy Myanmar, argumentując to tym, że wojskowy reżim nie miał prawa zmieniać nazwy kraju, a zmiany tej dodatkowo nie akceptuje birmańska opozycja, która wygrała

demokratyczne wybory), a także w jakiej formie Protokół Dyplomatyczny przyjmie nową nazwę tego państwa. A. Czerny zaproponował aby dla Birmy nie zalecać dwóch długich nazw, tylko żeby przyjąć jedną formę – tę zalecaną przez MSZ. Ponieważ nie potrafiono uzgodnić, która z form długiej nazwy Birmy jest najkorzystniejsza postanowiono zaczekać na stanowisko MSZ.

Dyskusję odnośnie do długiej nazwy Birmy stosowanej przez Komisję, jak i stosowanej przez MSZ postanowiono kontynuować na kolejnym posiedzeniu.

Dwa różne języki z Haiti i Seszeli mają taką samą nazwę – *kreolski*. Z tego powodu zastanawiano się, czy je rozróżnić. Proponowano przyjęcie nazw w postaci *kreolski Haiti* i *kreolski Seszeli* (analogiczne do *maoryskiego Wysp Cooka*), jednak ostatecznie zdecydowano się na formy przymiotnikowe – *kreolski haitański* i *kreolski seszelski* (8 głosów za, 0 przeciw, 4 wstrzymujące się).

Dla Jerozolimy, wymienionej jako stolica Izraela, w wykazie podano przypis, że ONZ nie uznaje jej za stolicę. Komisja zgodziła się, że przypis powinien też informować o stanowisku Polski – zdecydowano się poprosić MSZ o właściwe zredagowanie tego przypisu.

Zdecydowano się także na stosowanie nazwy *khmerski* zamiast *kambodżański* dla urzędowego języka Kambodży. Nie zdecydowano się natomiast na stosowanie nazwy *diwehi* dla urzędowego języka Malediwów – w dalszym ciągu stosowana będzie nazwa *malediwski*.

Przyjęto zaproponowaną formę przypisów dla stolic niewielkich państw i terytoriów informujących o tym, że czasami jako stolica wymieniane jest nie osiedle, a jednostka administracyjna, w której leży dane osiedle.

Pozostawiono do ustalenia przez MSZ przypis do nazw *Republika Macedonii* i *Była Jugosłowiańska Republika Macedonii* oraz do macedońskiego odpowiednika tej dłuższej formy. Także MSZ pozostawiono ustalenie przypisów do długich nazw zalecanych przez ten resort dla Mołdawii i Wybrzeża Kości Słoniowej.

A. Markowski zweryfikował poprawność odmiany nazw kilku drobnych terytoriów i stolic, które dotychczas podawane były jako nazwy nieodmienne, pomimo że łatwo można było dla nich znaleźć wzorce odmiany.

Ze względu na brak czasu, na kolejne posiedzenie przeniesiono dokończenie omawiania wykazu nazw państw i terytoriów niesamodzielnych oraz omówienie wykazów polskich nazw z obszarów Australii i Oceanii oraz Antarktyki.

Termin kolejnego posiedzenia ustalono wstępnie na 15 grudnia 2010 roku.

Na tym posiedzenie zakończono.

Protokółował:
Wiceprzewodniczący Komisji
mgr Maciej Zych

Przewodniczący Komisji
dr inż. Waldemar Rudnicki